

8. HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointipalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan ja kuntastrategian liitetaulukkoon sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet.

Osaston toimintakertomus

Hyvinvointijohtajan katsaus

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Henkilöstömme tekee kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi myös alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Näitä ovat mm. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen hyte- verkostot ja Pohjois-Suomen AVI:n ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto sekä MiePäVäki -verkosto. MiePäVäki -verkosto kehittää mielenterveys- ja päihdetyötä sekä lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn keskittyvää työtä. Vaalan kunta on myös Terve kunta - verkoston jäsen. Verkostotyön ydintavoitteena on tuoda alueellinen ja kansallinen osaaminen osaksi myös Vaalan kunnan hyvinvointityön kehittämistä.

Erilaisia, kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvointia edistäviä tapahtumia ja tilaisuuksia järjestettiin ympäri vuoden. Yksi, paljon erilaisia tapahtumia sisältänyt kokonaisuus oli juhannuksen jälkeisellä viikolla vietetty FestiVaala-viikko, joka tavoitti jälleen lukuisia kävijöitä. Viikon päätteeksi vietettiin jo melkeimpä perinteeksi muodostunutta ja lajissaan ainutlaatuista Valentin Vaala - elokuvafestivaalia.

Lamminahon talon toimintaa jatkettiin ja museo oli avoinna kesäkuun alusta elokuun loppuun kahden museo-oppaan ja yhden työllistetyt henkilön johdolla. Toimintakauden aikana toteutettiin museoalueella kattojen huolto- ja korjaustöitä sekä jatkettiin lastenaitan sisustamista. Lamminahon perinnepäivät pidettiin heinäkuun viimeisenä viikonloppuna ja tapahtuma oli jälleen onnistunut. Eläkeliitto huolehti tapahtuman ruokailusta ja kahvituksesta.

Hyvinvointiosasto alitti talousarvion useimmilla palvelualueilla. Erityisesti liikuntapalvelut alittuivat huomattavasti talousarviosta, johtuen suurilta osin liikuntapalveluiden henkilöresurssipulasta. Nuorisotyössä talousarvio ylittyi talousarviossa huomioimattomista lisäpoistoista johtuen.

Hyvinvointityötä on tehty vuoden 2023 aikana monipuolisesti, yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä kaikki ikäryhmät huomioiden. Vuosi on pitänyt sisällään monia isojakin muutoksia, mutta muutoksista huolimatta henkilöstö on jaksanut tehdä työtä suunnitelmallisesti, ammattitaidolla ja tietoon pohjaten jokaisen kuntalaisemme eteen. Kiitokset kaikille tärkeään hyvinvointityöhön ja sen edistämiseen osallistuneille.

Pauliina Rovio
Hyvinvointijohtaja

Oleelliset muutokset ja keskeinen toiminta

Hyvinvointiosaston työtä arvioiva hyvinvointisuunnitelma 2023 on laadittu sähköisellä FCG:n hyvinvointikertomus –ohjelmalla, ja se on tilinpäätöksen liitteenä. Hyvinvointisuunnitelman arviointia vuoden 2023 osalta on tehty monitoimijaisesti sekä poikkihallinnollisesti osallistaen. Hyvinvointipalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteeri, hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointisuunnittelija, hankekehittäjä, liikunnanohjaaja (muuttui syyskuussa 2023 vapaa-ajanohjaajan tehtäväksi), nuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä sekä nuorten työpajalla (projektirahoituksella) työskentelevät yksilövalmentaja (100%) ja ohjaaja (50% prosentin työajalla).

Kirjastossa työskenteli kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja MunKirjasto –hankkeen työntekijä. Hankkeen myötä kirjastolla pystyttiin järjestämään lukuisia tapahtumia, jotka tavoittivat merkittävän määrän kävijöitä.

Hankekehittäjä toimi koko vuoden kaikilla kunnan osastoilla edistäen hanketoimintaa ja rahoituksen hakuja eri rahastoista sekä julkiselta sektorilta. HOP- hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä -hanke sai rahoituspäätöksen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta ja aloitti toimintansa toukokuussa. Hankekoordinaattori aloitti hankkeessa työnsä 1.8. alkaen. Hankkeen toiminta keskittyi syksyn aikana verkostojen rakentamiseen ja toteutuksen suunnitteluun hankekumppaneiden kanssa sekä asiakastyön käynnistämiseen.

Hyvinvointiosastolla valmisteltiin kaksi uutta rahoitushakemusta. Terveiden edistämisen määrärahaa haettiin yhdessä Utajärven kunnan kanssa *Pienten kuntien vaikuttava luontolähtöinen toiminta - luonto ympärillä hyvinvoinnin lähteenä* -hankkeelle. Hakemukseen on saatu kielteinen päätös. Vuoden lopussa jätettiin Pohjois-Suomen AVI:lle kirjastotoimen valtionavun hankehakemus *Tulevaisuuden kirjasto - yhteinen kirjastomme*. Poikkihallinnollisesti yhteistyötä tehtiin hallinto-osaston kanssa *Työpaikkoja yhteistyöllä* -hankkeen kanssa ja suunniteltiin yhteistä palvelupistettä loppuvuodesta. Teknisen osaston kanssa toteutettiin yhteistyötä Katetun kaukalon rakentamishankkeen osalta sekä suunniteltiin Sahanrannan kehittämisinvestointeja, joihin on haettu investointiavustusta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta. Toteutuessaan hanke on merkittävä hyvinvointia edistävä kohde kuntalaisille.

Hyvinvointiosasto päivitti kotouttamisohjelman vuosille 2020-2024. Kotouttamisohjelman päivittäminen tuli ajankohtaiseksi tilapäistä suojelua hakevien ja saavien väliaikaiseen suojeluun liittyvän asetuksen toteuttamiseksi. Kuntamalli Ukrainasta paenneiden auttamiseksi otettiin käyttöön Vaalan kunnassa vuonna 2022 ja sitä jatkettiin vuoden 2023 loppuun saakka. Kotouttamista kunnassa koordinoi hyvinvointisuunnittelija, joka vastasi Ruukin vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttavien ukrainalaisten kuntaan sijoittumisesta.

Kuntamallin -sopimus lakkasi vuoden 2023 lopussa, jonka jälkeen kuntaa tuli enää yksittäisiä tilapäisen suojelun tarpeessa olevia henkilöitä. Kotoutumisen toimintatuotot 36 354 e muodostuivat vastaanottokeskuksen maksamista asumisen tuotoista. Toimintakulut olivat - 35 188 e ja vuosikate 1166 e. Kuntamallinsopimuksen loppumisen myötä myös asumisesta maksettavat korvaukset loppuivat sekä kunnan maksamat välttämättömiä hankintoja ei enää syntynyt. Kaikki vuonna 2022 Vaalan kuntaan tulleet tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset hakivat ja saivat kotikuntamerkinnän vuoden 2023 aikana. Kotikuntamerkinnän myötä he olivat oikeutettuja esimerkiksi Kelan palveluihin ja tukiin sekä hyvinvointialueen palveluista he maksoivat jatkossa itse. Vaalan kunta teki vuonna 2023 loppu vuodesta sopimukset ELY keskuksen kanssa, jonka jälkeen tilapäistä suojelua saavista maksettiin kunnalle laskennallista korvausta. Laskennallinen korvaus on tarkoitettu kunnalle lähtökohtaisesti kunnan kotouttamisohjelmassa mainittuihin kotoutumista edistävien ja tukevien palveluiden ja toimenpiteiden järjestämiseen ja kehittämiseen.

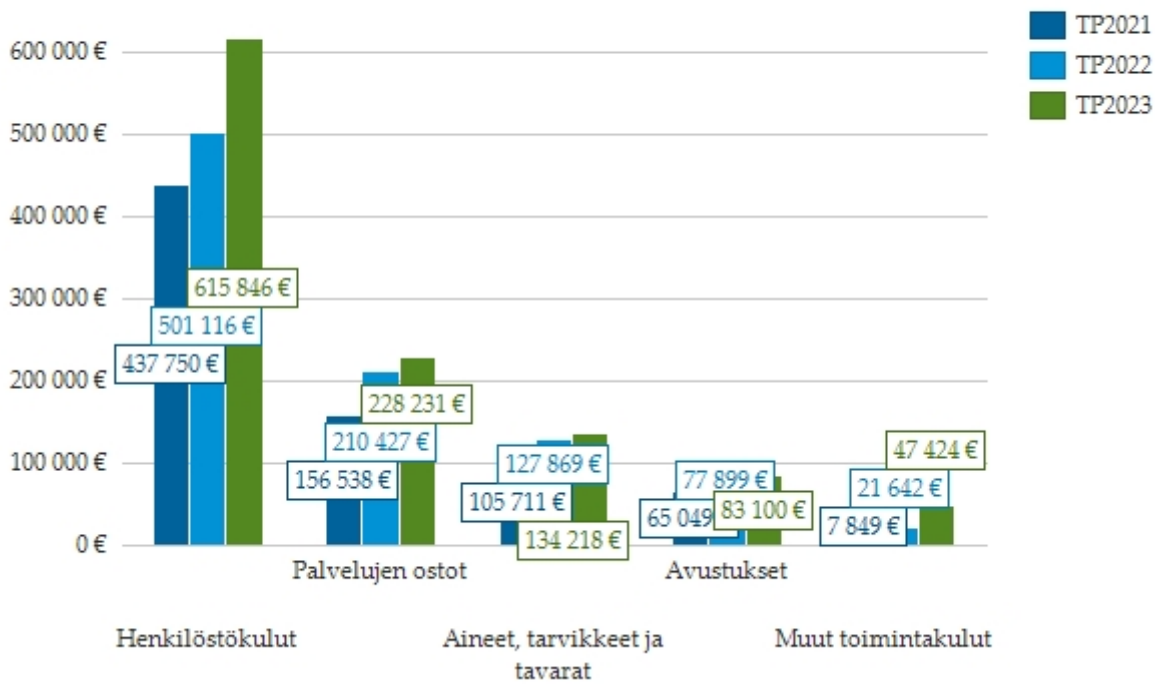
Hyvinvointiosastoon kuuluva liikunnanohjaajan toimi muutettiin vapaa-ajanohjaajan tehtäväksi syyskuussa 2023, koska liikunnanohjaajan tehtävään ei saatu pysyvää henkilöä. Vapaa-ajanohjaajan tehtävään valittu henkilö aloitti työskentelyn kunnassa joulukuun alussa.

Huomioitavaa on myös se, että hyvinvointialueet aloittivat toimintansa vuoden 2023 alusta. Merkittävä organisaatio- ja toimintaaluemuutos toi mukanaan muun muassa sitä, että aiemmin tutuksi tulleita hyvinvointityön yhteistyötahoja ja -toimintarakenteita ei enää kaikilta osin ollut saatavilla entisessä muodossaan ja uusia yhdyspinta- ja yhteistyökanavia päästiin vasta luomaan vuoden 2023 aikana.

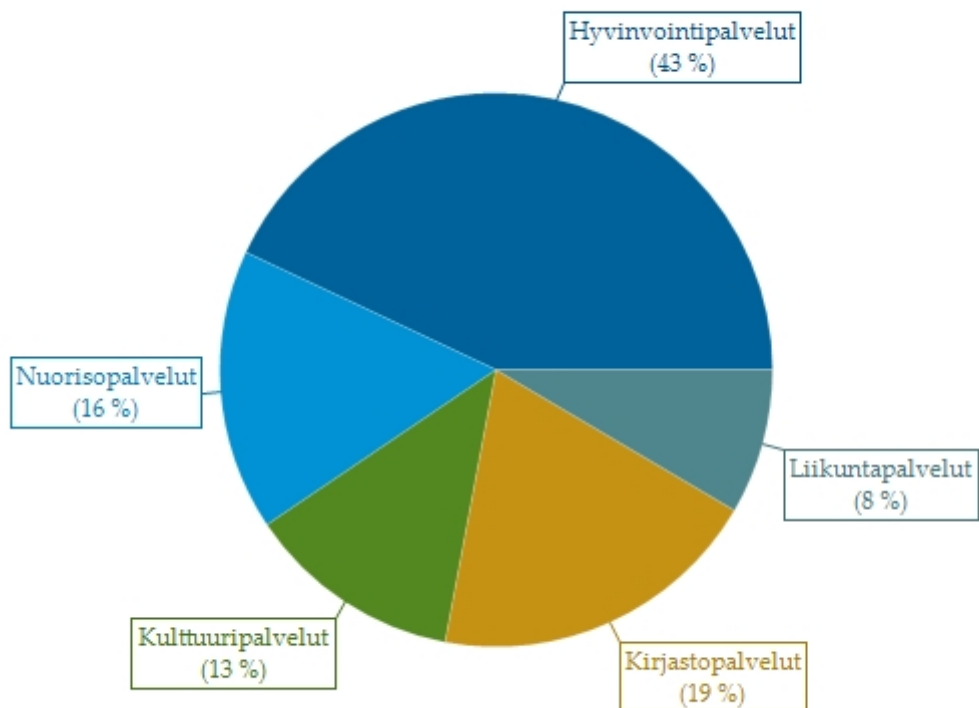
Hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat yhteensä 180 361 €, toimintakulut - 1 108 818 € ja vuosikate - 928 532 €. Suunnitelman mukaiset poistot olivat - 223 455 € (joista lisäpoistoja 200 708 €).

Toimintakulut

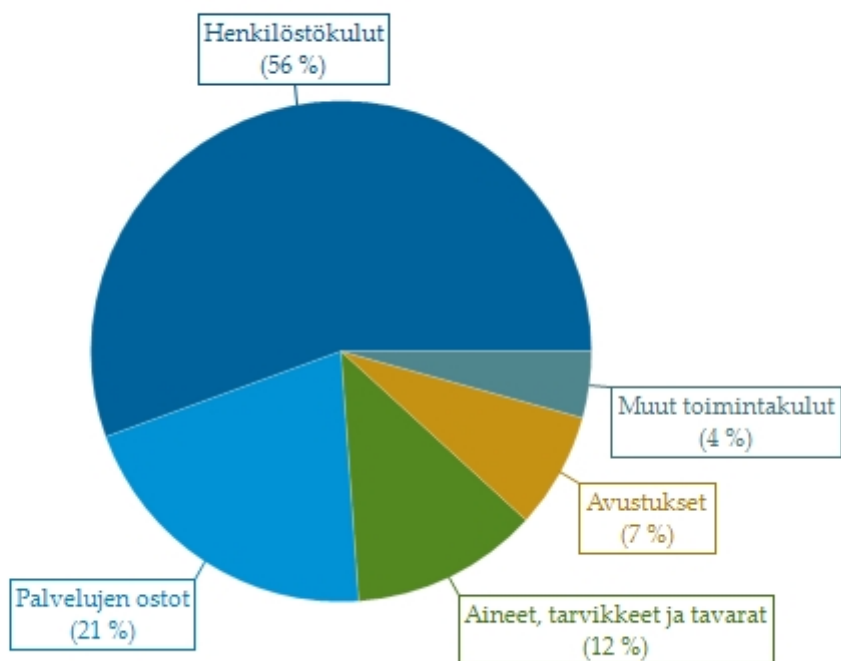
Tyhjä vuosittainen

Kulujakauma vastuualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2023	TA2023	TOT%	Muutos € TA2023vsTP2023	TP2022
TOIMINTATUOTOT	180 361	182 950	98,59 %	-2 589	148 755
Myyntituotot	3 251	2 000	162,54 %	1 251	19 245
Maksutuotot	1 675	1 500	111,63 %	175	1 756
Tuet ja avustukset	172 616	176 950	97,55 %	-4 334	124 874
Muut toimintatuotot	2 821	2 500	112,82 %	321	2 880
TOIMINTAKULUT	-1 108 818	-1 391 370	79,69 %	282 552	-938 954
Henkilöstökulut	-615 846	-632 930	97,30 %	17 084	-501 116
Palvelujen ostot	-228 231	-485 680	46,99 %	257 449	-210 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-134 218	-165 100	81,30 %	30 882	-127 869
Avustukset	-83 100	-94 400	88,03 %	11 300	-77 899
Muut toimintakulut	-47 424	-13 260	357,65 %	-34 164	-21 642
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-928 457	-1 208 420	76,83 %	279 963	-790 198

8.1. Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaalassa hyvinvointityön visio valtuustokaudelle 2021-2025 muodostuu yhteisestä maakunnallisesta ihmislähtöisestä hyvinvointikäsitteestä: Vaalassa on jokaisella mahdollisuus elää hyvää arkea ja mielekästä elämää. Vaalalaiset voivat hyvin ja ovat tyytyväisiä elämäänsä. Yhteisenä päämääränä on, että jokainen vaalalainen kokee tulevaisuutensa kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä eikä yksittäisten tarpeidensa kautta (Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025).

Vastuualueen toimintakertomus

Hyvinvointisuunnitelma vuodelle 2023 on tilinpäätöksen liitteenä ja siihen on kirjattu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja poikkihallinnollisesti tehtyä arviointia toimenpiteiden toteuttamisesta kyseisenä vuonna. Erilaisen kuntalaisilta kerätyn tiedon perusteella on valtuustokaudeksi 2021-2025 valikoitunut kehittämisteemoiksi neljä kokonaisuutta: ikäihmisten kotona pärjäämisen edistäminen, yksinäisyyden lievittäminen, ehkäisevän päihdetyön kehittäminen ja koulukiusaaminen. Taloudelliseen hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet koskettavat kaikenikäisiä kuntalaisiamme.

Ehkäisevän päihdetyön ohjelma 2021- 2025 hyväksyttiin hyvinvointilautakunnassa joulukuussa 2020. Ehkäisevää päihdetyötä on tehty hyvinvointisuunnittelijan toimesta. Ehkäisevää päihdetyön periaatteet näkyivät muutoinkin koko hyvinvointiosaston toiminnassa.

Vaalan kunnassa usean vuoden ajan hyvinvointijohtajana toiminut henkilö toimi koko vuoden 2023 ajan Oulun kaupungin palveluksessa ja vs. hyvinvointijohtajana toimi kaksi eri henkilöä vuoden 2023 aikana. Edellisen hyvinvointijohtajan irtisanouduttua tehtävästään laitettiin virka toistaiseksi voimassa olevana hakuun ja rekrytointiprosessi saatiin päätökseen joulukuussa 2023.

Liikunnan edistämiseksi tuotettiin erilaisia liikunnallisia hyvinvointipalveluita kaiken ikäisille kuntalaisille sekä erityisryhmille. Vaalan kuntaan yritettiin saada uusi liikunnanohjaaja alkuvuoden aikana, mutta valitettavasti kyseiseen tehtävään ei onnistuttu saamaan pysyvää henkilöä. Liikunnanohjaajan tehtävä muutettiin vuoden loppupuolella vapaa-ajanohjaajan tehtäväksi, jonka tehtävänkuvaan sisältyy myös eri-ikäisten kuntalaisten liikunnallisten palveluiden suunnittelua, järjestämistä ja toteuttamista yhteistyössä eri tahojen kanssa. Vuonna 2023 järjestettiin liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi esimerkiksi uintiretkiä, allasjumppaa ja niihin kuljetus Rokualle sekä maksutonta kuntosalitoimintaa yhteistyössä Vaalan Fysioterapian kanssa ikäihmisille ja kokeiluluonteisesti erityisryhmille ja nuorille.

Vuonna 2023 perustettiin Vaalaan oma Oulu 2026 -kulttuuriryöryryhmä, joka toimii samalla myös vuonna 2024 vietettävän Vaala 70-vuotta juhluvuoden suunnittelutyöryhmänä. Kulttuuritarjonta oli monipuolista ja runsasta vuoden 2023 aikana.

Yhtenä hyvinvointiosaston painopistealueena ollutta ikäihmisten kotonapärjäämistä tuettiin jatkamalla kaikille avointa matalan kynnyksen olohuone-kerho toimintaa neljällä sivukylällä sekä kirkonkylällä. Kerhoissa yksityiset palvelun tuottajat esittelivät yrityksensä palveluita,

asiantuntijoita kävi luennoimassa esimerkiksi eri teemaviikoilla, toteutettiin toiminnallisia ja liikunnallisia tuokioita, kehitettiin muistiterveyttä jne. Yksinäisyyden lievittämiseen perustetut kaksi puhelinrinkiä toimivat vuoden 2023 loppuun saakka. Huoli-ilmoituksia ikäihmisistä tehtiin myös hyvinvointisuunnittelijalle, joka hoiti ilmoituksia eteenpäin hyvinvointialue Pohteen suuntaan.

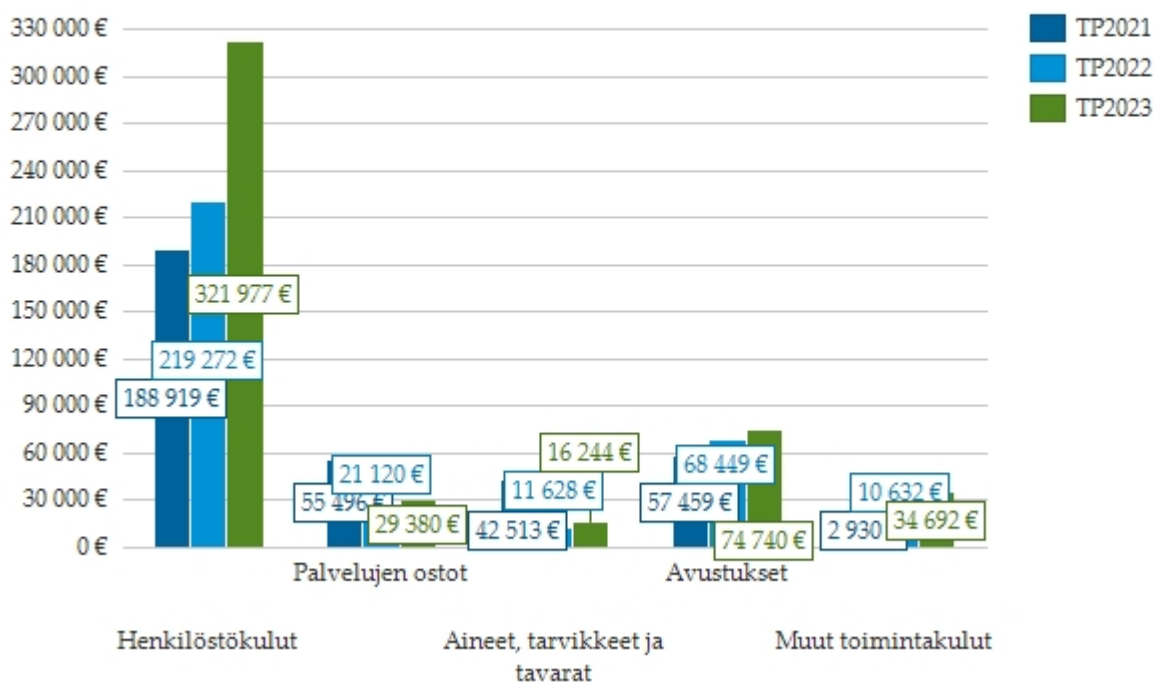
Tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten kanssa jatkettiin kotouttamistyötä hyvinvointisuunnittelijan toimesta. Heille pidettiin info tilaisuuksia liittyen kotikuntamerkin hakeamiseen ja sen tuomiin muutoksiin. Heitä myös avustettiin kotikuntamerkin hakemisessa, vuokrasopimusten teossa sekä muissa asuntoasioihin ja sopimuksiin liittyvissä asioissa. Heitä myös ohjattiin Kelan palveluiden piiriin.

Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaalan hallintosääntö 2020 mukaan kunnan vaikuttamistoimielimenä toimivat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä lapsiparlamentti. Lapsiparlamentti on uusi vaikuttamistoimielin, jonka tehtävänä on varmistaa lasten tulevan kuulluksi heitä itseään koskevassa kunnan päätöksenteossa, toiminnassa ja kehittämisessä. Lapsiparlamentin muodostavat oppilaskunnan jäsenet.

Hyvinvointipalveluiden toimintatuotot olivat 68 231 €, toimintakulut olivat -477 033 € ja vuosikate -408 866 €.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2023	TA2023	TOT%	Muutos € TA2023vsTP2023	TP2022
TOIMINTATUOTOT	68 231	41 600	164,02 %	26 631	15 193
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-477 033	-521 730	91,43 %	44 697	-331 102
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-408 802	-480 130	85,14 %	71 328	-315 909
Suunnitelman mukaiset poistot	-76			-76	

Liikuntapalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä -palveluita.

Kunnan tuottamat omaehtoiset ja ohjatut liikuntapalvelut täydentävät paikallista liikuntatarjontaa, jota kansalaisopisto ja seurat tarjoavat. Kunnan liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on turvata liikuntamahdollisuuksia sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät kuulu järjestötoiminnan piiriin tai joille seurat ja yhdistykset eivät kykene järjestämään toimintaa tai joita liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.

Pienessä kunnassa yritysten tarjoamia liikuntamahdollisuuksia on vähän ja siksi kunnan ylläpitämät liikuntapaikat sekä, yhteistyössä yhdistysten ja kansalaisopiston kanssa järjestettävät liikuntatapahtumat ja -ryhmät ovat todella tärkeitä.

Vastuualueen toimintakertomus

Keväällä 2022 toistaiseksi voimassa olevaan liikunnanohjaajan työsuhteeseen valittu henkilö siirtyi toisiin tehtäviin vuoden 2022 lopussa ja rekrytoinneista huolimatta emme saaneet täytettyä liikunnanohjaajan tehtävää pidempiaikaisesti. Tästä johtuen muutettiin tehtävä muutettiin vapaa-ajanohjaajan tehtäväksi syyskuussa 2023. Tehtävään valittiin toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen henkilö, joka aloitti tehtävässään joulukuussa 2023. Vapaa-ajanohjaajan tehtävänkuvaan kuuluu muun muassa suunnitella ja järjestää liikunnan, kulttuurin ja muun vapaa-ajan toiminnan toimintaa sekä tapahtumia eri ikäisille ihmisille Vaalassa.

Työntekijän puuttumisen vuoksi liikuntapalveluiden vuoden 2023 toiminta on ollut vähäisempää aiempiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2023 järjestettiin ikäihmisten uintiretkiä Rokualle. Ikäihmisten maksuttomia kuntosalivuoroja lisättiin keskiviikon vuoron lisäksi suuresta kysynnästä johtuen myös perjantaille.

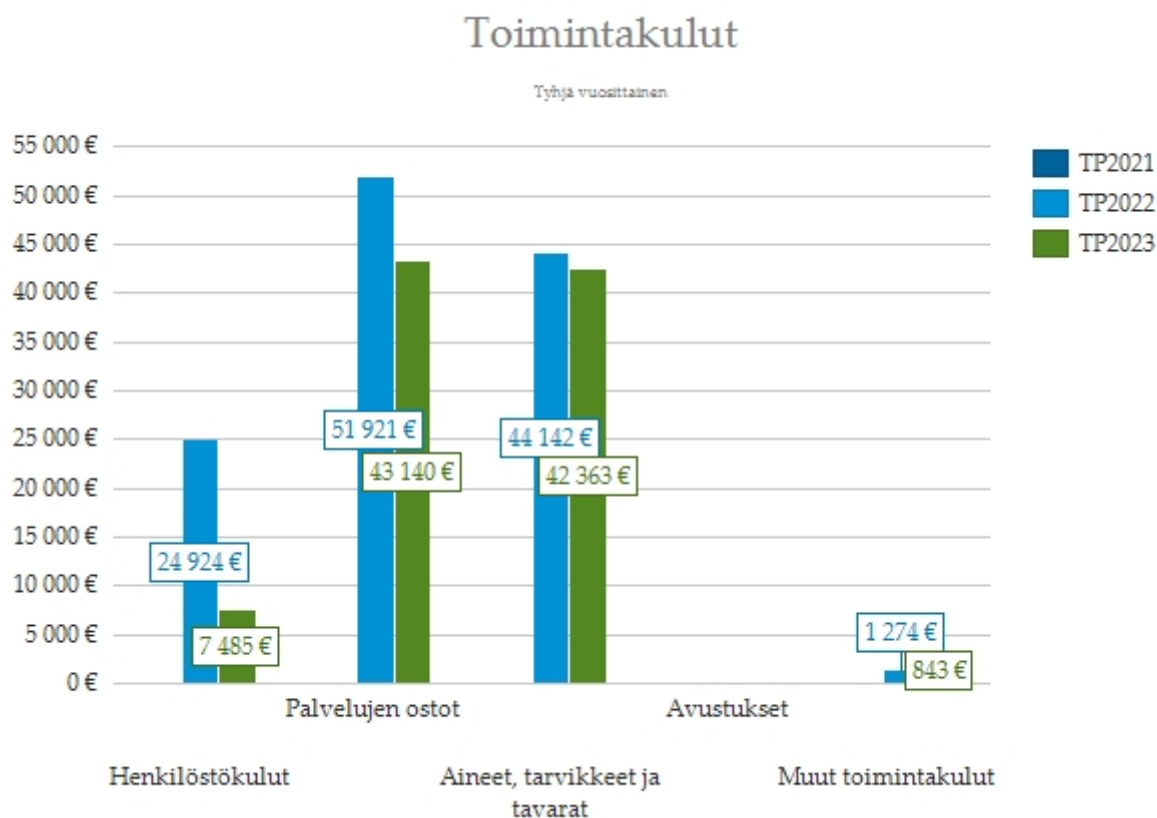
Liikunnanohjaajan puuttuessa hyvinvointikoordinaattori järjesti Kunnon mummo- tapahtuman sekä maksutonta kehonkoostumuksen mittausta kuntalaisille. Keväällä 2023 järjestettiin koko perheen lasketteluretki Pikku-Syötteelle ja osallistuttiin yhdessä nuorisopalveluiden kanssa toiminnallisen päiväleirin järjestämiseen ja ohjaamiseen talvilomalla.

Keväällä hyvinvointikoordinaattori järjesti harrastepäivän Alatalolla, joissa kuntalaisten oli mahdollista maksuttomasti päästä tutustumaan Vaalan eri harrastemahdollisuuksiin. Huhtikuussa järjestettiin yhdessä Vaalan vene- ja moottorikelkkakerhon kanssa koko perheen talvinen puuhapäivä Puuhamäellä. Kesällä tarjottiin eri ikäisille kuntalaisille maksutonta liikuntalajien kokeilua, kuten melontaa, suppailua ja kirkkovenesoutua.

Syksyllä hankittiin kirjastolle käyttäjäkyselyn perusteella lisää lainattavia välineitä liikuntavälinelainaamoon, kuten hiihtoahkio, liukulumikenkiä ja lumikenkiä.

Hyvinvointikoordinaattori oli mukana Vaalan pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelman laadinnan työryhmässä.

Liikuntapalveluiden toimintatuotot olivat 1 290 €, toimintakulut -93 831 € ja vuosikate -92 541 €.

	TP2023	TA2023	TOT%	Muutos € TA2023vsTP2023	TP2022
TOIMINTATUOTOT	1 290	2 400	53,77 %	-1 110	4 464
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-93 831	-179 100	52,39 %	85 269	-122 261
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-92 541	-176 700	52,37 %	84 159	-117 797
Suunnitelman mukaiset poistot					

8.2. Nuorisopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön kuuluvista tehtävistä. Näihin kuuluvat mm. nuorisotilatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminnan organisointi yhteistyössä järjestöjen kanssa sekä erityisnuorisotyö, johon kuuluu etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2023 nuorisotilatoimintaa jatkettiin nuorisotila VaNulla. Nuortenillat järjestettiin perjantaisin ikäryhmille 7-17vuotiaat. Keväällä pidettiin nuorteniltoja myös lauantaisin, mutta niiden osallistujamäärä jäi niin pieneksi, että syksyllä ei enää jatkettu lauantai aukioloja. Lisäksi tiistaisin tiloissa toimi 4H:n pitämä nuorten klubi 7.-9. luokkalaisille, keskiviikkoisin hyvinvointikoordinaattorin ohjaama iltapäivän puuhasparkki alakoululaisille ja torstaiklubi 7.- 29-vuotiaille nuorisohjaajan sekä etsivän nuorisotyöntekijän pitämänä. Arkipäivisin maanantaista torstaihin nuorisotilalla kokoontui yläkoulun kerhotunnin aikana nuokkarikerho, jonka vetovastuussa olivat hyvinvointipalveluiden nuorten kanssa työskentelevät henkilöt vuoropäivin. Nuorisotilatoiminnan lisäksi tiloissa toimii Olohuone-kerhotoiminta, sekä useita 4H-yhdistyksen vetämiä kerhoja.

Uusi biljardipöytä saapui nuorisotilalle helmikuun alusta. Samassa kuussa järjestettiin ystävänpäivä tapahtuma koululla sekä Ajokortti työelämään -koulutus yhteistyössä 4H:n kanssa 8. luokkalaisille kunnan valtuustosalissa. Maaliskuussa jaettiin kesätyösetelit ja avustettiin nuoria kesätyön haussa.

Talvilomaviikolla pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon päiväleiri toimintaa ulkoilun merkeissä. Torstaina tehtiin reissu Vuokatin Superparkiin ja lauantaina laskettelemaan Pikku-Syötteelle.

Nuorisotilan 1-vuotis syntymäpäiväjuhlat pidettiin 31.3., joissa tarjottiin kakkua kaikille kävijöille. Huhtikuun alussa pidettiin pääsiäisteemainen mäenlaskutapahtuma Puuhamäellä ja "Pääsiäisralli" koululla. Koululla pidettiin yhteistyössä kuraattorin, kouluterveydenhoitajan ja etsivän nuorisotyöntekijän kanssa erilaisia teemapäiviä mm. Mediakasvatukseen, hyvinvointiin ja mielenterveyteen liittyen.

Nuorisohjaaja osallistui MAHIS-ohjaaja koulutukseen, mikä mahdollisti sen, että muutaman nuoren kanssa oli mahdollista hakea MAHIS-tukea koulun päättäjien Beach Party-tapahtumaan. Tapahtuma oli nuorten itsensä ideoima ja he osallistuivat tapahtuman toteutukseen. Tapahtuman jälkeen nuorisohjaaja ja hyvinvointikoordinaattori jalkautuivat valvomaan päättäjäsiltää.

Kesäajalla järjestettiin liikkuvaa nuorisotyötä. Hyvinvointikoordinaattori ja nuorisohjaaja jalkautuivat nuorten keskuuteen tekemään liikkuvaa nuorisotyötä liikenneturvallisuuskasvatuksen näkökulmasta nuorisotyöhön hankituilla skoottereilla. Lisäksi kesän aikana järjestettiin Vaalan kesäavaus -tapahtuma, keppiheppakurssi, tanssileiri, eräleiri, leiritointia luontoliikuntateemalla Rokualla sekä mahdollisuuksia erilaisiin lajikokeiluihin, kuten kalastukseen, ratsastukseen,

suppailuun ja melontaan. Lisäksi oltiin mukana FestiVaala- viikon järjestelyissä, jossa toteutettiin mm. Perhepiknik, lasten satutunti, kepparikisat, runopolku, työpajanuorten kehittämispiknik sekä lasten ja nuorten elokuvafestarit.

Syksyllä järjestettiin Koko perheen Venetsialaiset Sahanrannassa. Ryhmäytymispäivä pidettiin 7. luokkalaisille ja 8. luokkalaisille Kurikkavaaran maastossa Lost in Kurikkavaara- teemalla. Perinteinen Halloween- tapahtuma järjestettiin myös Kurikkavaarassa, jonne saapui parisataa osallistujaa. Tapahtuman tarjoiluista vastasi Vaalan lukion opiskelijakunta.

Nuorisotyön viikolla järjestettiin aamupala lukiolaisille ja hyvinvointitunti. Kirjastolla vieraili taikuri Elias Kvist ja nuortenillassa pidettiin Call Out Disco 9-29 -vuotiaille, jossa toimi graffiti-, sketsaus-, rap-lyriikka- ja rap-live työpajat.

Syyslomaviikolla pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon päiväleiritoimintaa Vanulla. Torstaina tehtiin reissu Oulun Superparkkiin.

Ehkäisevän päihdetyön viikolla teemana oli Käsi kädessä: päihde- ja mielenterveystyö. Tähän liittyen pidettiin ept- oppitunnit yläkoululaisille. Dilemma ja Joakim kutsuttiin esiintymään Vaalan yhtenäiskoululle.

Yhteistyössä kirjaston kanssa tehtiin vuoden aikana mm. Lukupajat, sarjakuvatyöpajat, pelipäivä ja Harry Potter- teemailta. Joulun aikaan yhteistyössä 4H:n kanssa järjestettiin joulupajat, piparipaja, myyjäiset ja nuorisotilan pikkujoulut.

Nuoriso-ohjaaja osallistui alueellisiin nuorisotyöntekijäiden tapaamisiin, nuorisotyönpäiville sekä Nuori2023 tapahtumaan. Hän toimi koko vuoden nuorisoneuvoston tukena ja mahdollisti edustuksen Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston kokouksiin saattamalla nuorisovaltuuston edustajan paikalle.

Kuluneen vuoden aikana osallistuttiin Polku-hankkeen esiselvitysvaiheeseen. Polku-hanke on Nuorten Ystävät ry:n, Muhoksen, Vaalan ja Utajärven kuntien yhteinen kolmevuotinen kehittämishanke, jonka aikana kartoitetaan Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien nuorisotyön nykytilanne, sen vahvuudet ja kehittämiskohteet. Kuntien nuorisotyön toiminnot ja työmuodot, työmenetelmät, tavoitteet ja arvopohja kirjoitetaan auki NUPS- prosessissa, jonka päämääränä on kolmen kunnan yhteinen asiakirja, alueellinen Nuorisotyön perussuunnitelma eli NUPS.

Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Kunnan etsivä nuorisotyöntekijä on toiminut omassa tehtävästään vuoden 2022 alussa, kun kuntaan saatiin valittua hyvinvointisuunnittelija. Vaalan kunta on hakenut ja saanut valtionavustusta Etsivän nuorisotyön toimintakulut olivat 40 289 € ja vuosikate - 40 289 €.

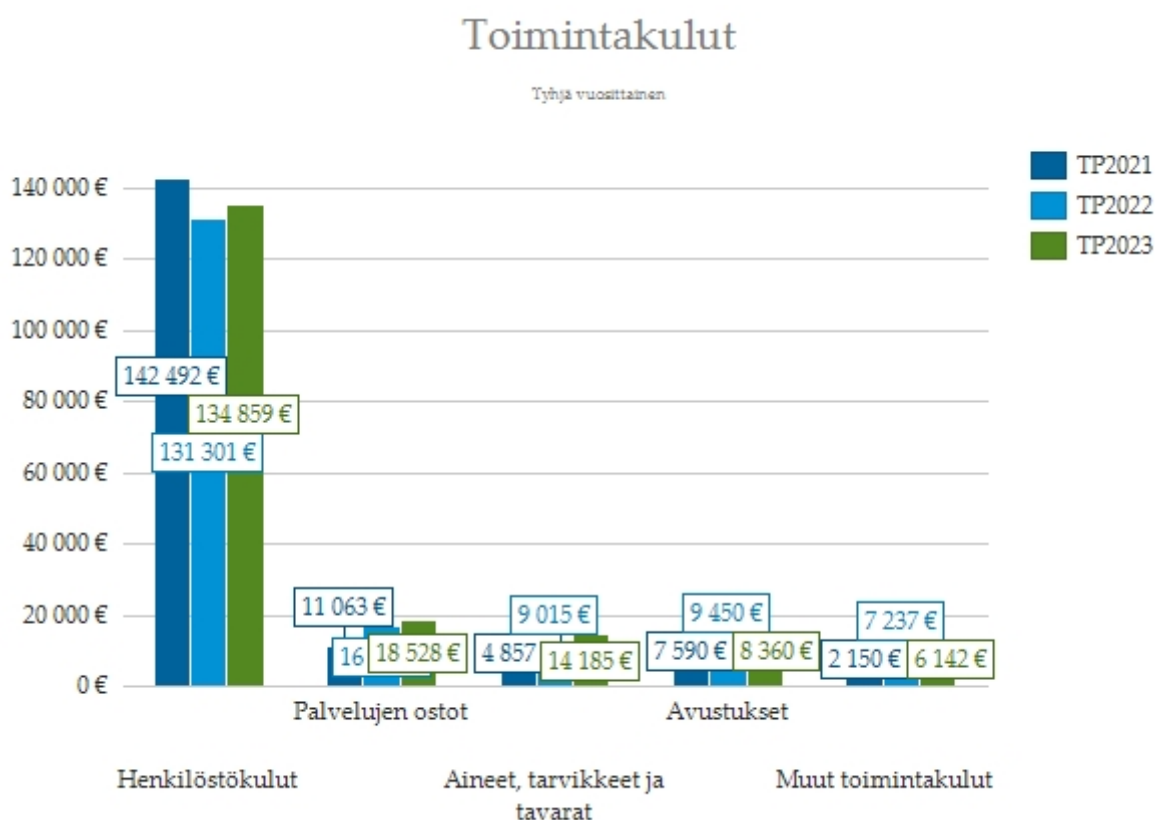
Vaalassa toimi Nuorten työpaja, jossa toimi kokoaikainen yksilövalmentaja ja 50 % ohjaaja. Nuorten

työpajan toiminnan tarkoituksena oli valmentaa nuoria työelämään, tai opintojen pariin. Työskentelymuodoksi Vaalassa oli valikoitunut ns. starttivalmennus.

Starttivalmennus on alle 29-vuotiaille valmennusta, jonka tarkoituksena on parantaa työllistymismahdollisuuksia, tai madaltaa opiskelemisen kynnystä. Toiminta on kohdennettu vaikeasti työllistyviin ja ilman koulutusta oleviin, syrjäytymisvaarassa ja heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin. Toiminnassa toivotaan, että muodostuu aina starttivalmennusryhmä, se olisi tehokkain muoto, mutta koska Vaala on pieni paikkakunta, usein menee niin, että ryhmät ovat hyvin pieniä.

Työpajatoiminta päättyi Vaalan kunnassa elokuussa 2023 työpajatoimintaan palkattujen henkilöiden siirryttyä töihin muualle. Uusia henkilöitä ei saatu rekrytoitua tilalle.

Nuorten työpajan valtionosuus on 33 000 € vuonna 2022, toimintakulut -75 916 € ja vuosikate -42 916 €. Talousarvio ylittyi 6816 €:lla, mikä johtui arvioitua isommista vuokratuluista, leasingkuluista sekä henkilöstökuluista.

	TP2023	TA2023	TOT%	Muutos € TA2023vsTP2023	TP2022
TOIMINTATUOTOT	31 078	63 000	49,33 %	-31 922	63 000
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-182 073	-250 360	72,72 %	68 287	-173 382
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-150 995	-187 360	80,59 %	36 365	-110 382
Suunnitelman mukaiset poistot	-212 511	-12 460	1 705,54 %	-200 051	-12 454

8.3. Kirjastopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kirjastotoiminnalle laissa määritellyjä tavoitteita ovat väestön yhdenvertainen mahdollisuus sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuus ja käyttö, elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen, monipuolisen lukutaidon ja lukemiskulttuurin edistäminen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Vastuualueen toimintakertomus

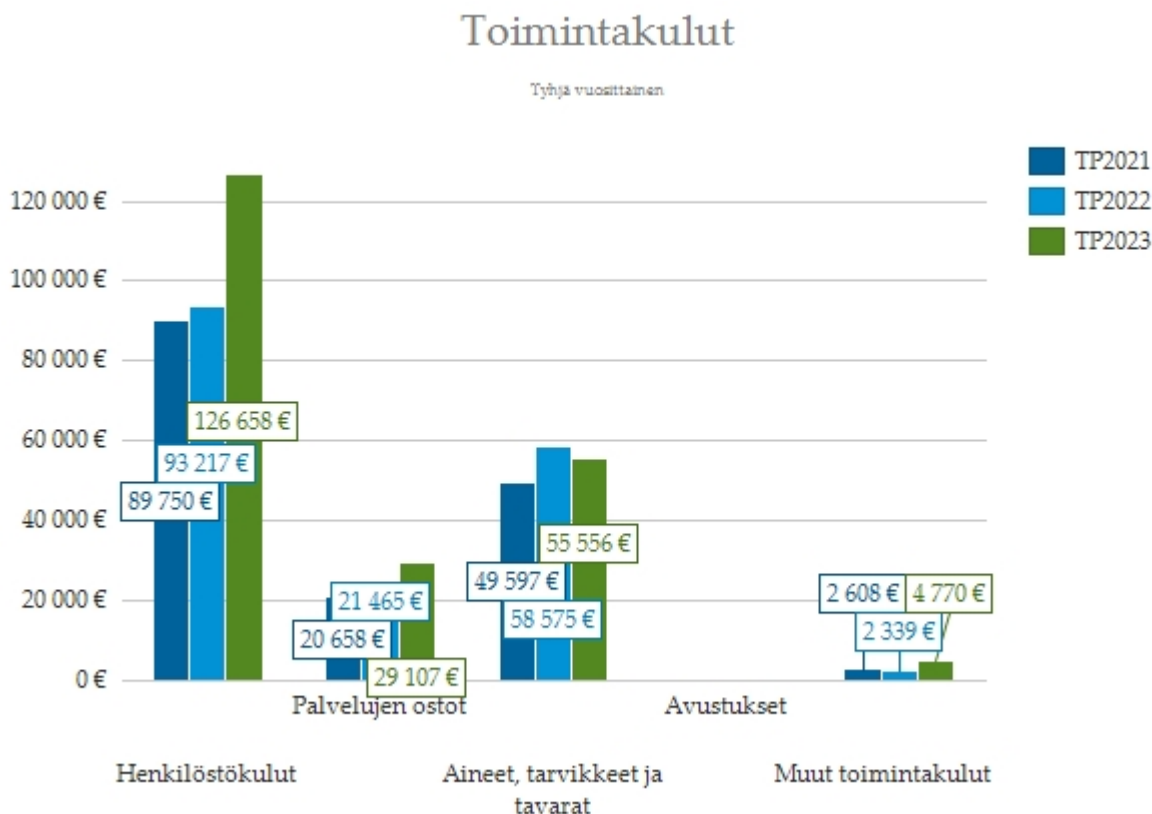
Vuosi	2019	2020	2021	2022	2023
Lainaus	31461	26673	26403	37482	34438
Lainoja/as	11,0	10,0	10,0	14,02	13,11
Lainan hinta	5,6	5,7	6,1	4,3	5,2
Lainat vakinaista henkilöä kohdin	12585	13336	13201	18741	17219
Kirjojen hankinta kpl	1282	1278	1216	1031	1238
Aineiston hankinta kpl	1414	1379	1340	1139	1349
Käynnit/ as	9,3	4,5	4,0	6,3	6,6
Tapahtumien osallistujamäärä	602	309	476	204	1061
Verkkokäynnit	13654	16609	17240	17823	19188

Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan

osana OUTI-kirjastokimppaa. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelainausta. Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Vuonna 2023 kirjastossamme oli fyysisiä asiakaskäyntiä 17 219 ja verkkokäyntiä 19 188. Kirjastossa oli aukiolotunteja yhteensä 4 468 (henkilökunta paikalla + omatoimikirjaston aukiolotunnit). Kirjaston kokoelma kattaa 40 977 nimikettä.

Munkirjasto-hanke toteutettiin vuosina 2022–2023. Hanke keskittyi lasten ja nuorten lukemisen edistämiseen ja hankkeessa toteutettiin kirjailijavierailijoita kaikille peruskouluikäisille, erilaisia työpajoja ja paljon tapahtumia sekä kirjavinkkausta. Hankkeessa tuotiin myös kirjaston palveluja esille kattavasti kuntalaisille somessa ja järjestämällä kirjastolla erilaisia tempauksia sekä tapahtumia. Hanke sai valtion avustusta vuonna 2023 yhteensä 23 126 €.

Kirjaston toimintatuotot olivat 24 552 €, toimintakulut 216 090 € ja vuosikate - 191 549 €.

[TP Tuloslaskelma Kirjastopalvelut]

8.4. Kulttuuripalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnassa taiteen ja kulttuurin edistäminen on osa kunnan hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämistä. Lisäksi kulttuuritoimintaa edistämällä Vaalan kunta vahvistaa asukkaidensa osallisuutta. Hyvinvointiosasto toimii kulttuuripalveluiden vastuullisena toimialaosastona Vaalan kunnassa. Sivistysosasto vastaa osaltaan kulttuuripalveluiden tuottamisesta sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksessa. Vaalassa kulttuuripalveluja tuottavat kunnan lisäksi järjestöt ja yksityiset henkilöt.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta
- Kassu Halonen -taidetalon ylläpito kumppanuussopimuksella

Lisäksi kunta avustaa kulttuuritapahtumia ja yhdistysten ja järjestöjen toimintaa kohde- ja toiminta-avustuksilla sekä kumppanuussopimuksin, sekä markkinoimalla tapahtumia sosiaalisessa mediassa. Tapahtumailmoitukset näkyvät myös kunnan nettisivulla tapahtumakalenterissa. Kulttuuripalveluja kehitetään myös hanketoiminnan avulla. Museoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Vaalan kunta vastaa Lamminahon talon käyttökustannuksista ja kesäaikaisesta toiminnasta

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2023 perustettiin kulttuurityöryhmä, jonka pääasiallisena tehtävänä oli suunnitella yhteistyössä hyvinvointikoordinaattorin kanssa Vaalan 70-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa. Samalla työryhmä toimi Vaalan kunnan työryhmänä Oulu2026-hankkeessa. Työryhmä koostuu kunnan henkilöstöstä sekä vapaaehtoisista järjestötoimijoista.

Vuoden aikana järjestettiin monipuolisesti erilaisia kulttuuritapahtumia kaikenikäisille kuntalaisille ja vapaa-ajanasukkaille. Kulttuuripalvelut tarjosi yhtenäiskoululle teatteriesityksen, musiikkimonologin koulukiusaamisesta sekä Romanimusiikkikonsertin. Äitienpäivänä osallistuttiin äitienpäiväkonsertin järjestämiseen ja tarjottiin äitienpäivän kahvitus.

Kesäkuussa FestiVaala-viikolla järjestettiin monipuolista toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille. Tapahtumiin kuuluivat muun muassa lasten ja nuorten omat elokuvafestivaalit, Valentin Vaala -elokuvafestivaaleiden etkot, runopaja ja runopolku Sahanrannan luontopolulla, yhteislauluilta Uiton makasiinissa, iltatori ja runonlausunta.

Valentin Vaala -elokuvafestivaalin teemana kesäkuussa oli elokuvamusiikki. Festivaalin yhteydessä päästiin tutustumaan elokumusiikin työnäytökseen Vesa Mäkisen ja ohjaaja Markku Pölösen opastuksella. Lisäksi nautittiin Elsa Saision "Silta muistoihin" -konsertista, jossa kuultiin elokuvamusiikkia 1930-luvulta tähän päivään saakka.

Heinäkuussa Lamminahossa juhlittiin perinteistä Perinnepäivää. Heinäkuussa osallistuttiin Heilastelukulttuurin "Ennen ja Nyt" -taidepilotin työpajoihin Oulujokilaaksossa, joissa työstettiin tunnekuvia yhdessä taiteilija Martu Väisäsen kanssa. Työpajan tuloksena syntynyt kuvakollaasi on esillä nuorisotila Vanun ikkunassa.

Syyskuun alussa järjestettiin Sahanrannan uimarannalla yhdessä nuorisopalveluiden kanssa koko perheen yhteiset Venetsialaiset, tapahtuma keräsi yli sata osallistujaa.

Lokakuussa järjestettiin Portugalin teemainen ilta nuorisotila Vanulla aikuisille. Lisäksi tarjottiin samalla viikolla yhtenäiskoulun ja lukion oppilaille Portugalin historiaan, kulttuuriin ja erityispiirteisiin liittyviä toiminnallisia työpajoja. Lokakuussa oli perheille tarjolla Halloween-teemainen ilta Kurikkavaaran hiihtomajalla, tapahtuma keräsi paikalle arviolta 200 osallistujaa.

Marraskuussa tarjottiin kuntalaisille taiteilija Mari Kämäräisen performanssiesitys "Kuin aalto - joki". Esityksen yhteydessä valaistiin polku Isa Aspin muistomerkille kynttilöin ja järjestettiin kulttuurikävely Isa Asp -aiheisena. Marraskuussa tilattiin räppärit Joacim ja Dilemma vierailemaan Vaalan yhtenäiskoululla.

Joulukuussa osallistuttiin jouluavaukseen teemalla "Matka maailman ympäri Jouluuun". Tarjolla oli tietoa eri maiden jouluperinteistä ja toiminnallista tekemistä aiheeseen liittyen kuntalaisille. Joulukuussa järjestettiin myös erilaisia joulutapahtumia, kuten joulumyyjäiset, Joulupukin ja muorin vierailu sekä piparityöpaja.

Kauvonsaaren luontopolkua valaistiin juhlapäivinä elävillä kynttilöillä lyhdyissä.

Vuosi 2023 päättyi juhlallisesti uudenvuoden juhlaan Kurikkavaaran Hiihtomajalla, jossa kävijöitä oli arviolta 350 henkilöä samalla avattiin vuosi 2024, sekä Vaalan kunnan 70v- juhlavuosi.

Läpi vuoden tuettiin avustuksin ja markkinointiyhteistyöllä vaalalaisten yhdistysten kulttuurillista toimintaa.

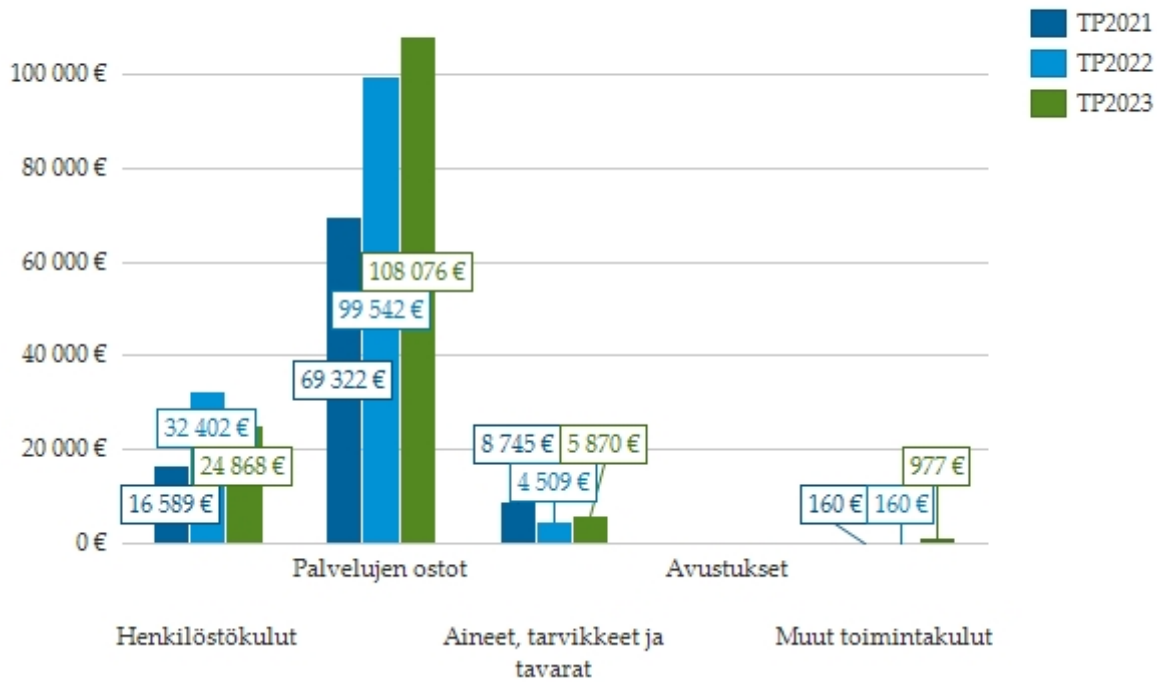
Lamminahon museotoiminnan toimintatuotot olivat 3 209 €, toimintakulut -27 248 € ja vuosikate -24 038 €.

Valentin Vaala -festivaalin saamat avustukset olivat 52 000 €, toimintakulut - 80 621 € ja vuosikate - 28 621 €.

Kulttuuripalveluiden toimintatuotot olivat 55 209 €, toimintakulut - 139 791 € ja vuosikate - 84 581 €.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2022	TA2022	TOT%	Muutos € TA2022vsTP2022	TP2021
TOIMINTATUOTOT	55 209	54 600	101,12 %	609	53 053
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-139 791	-182 890	76,43 %	43 099	-136 613
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-84 581	-128 290	65,93 %	43 709	-83 560
Suunnitelman mukaiset poistot					

